

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi teatteri- ja orkesterilakia siten, että lakiin lisätään säännös Suomen Kansallisteatterin valtionavustuksesta. Lisäksi erälle teattereille ja orkesterille myönnettävä korotettu valtionosuus ehdotetaan muutettavaksi harkinnanvaraiseksi valtionavustukseksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Suomen Kansallisteatterin valtionavustuksesta säädetään raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä annetussa asetuksessa (725/82). Asetuksen mukaan raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän yhteismäärää vastaavaksi arvioidusta määrärahasta otetaan määräraha vuosittain valtion tulo- ja menoarvioon, josta osoitetaan kolme prosenttia Suomen Kansallisteatterin tukemiseen. Tarvittaessa teatterille voidaan myöntää myös lisäavustusta.

Valtiontalouden säästötoimenpiteiden johdosta on edellä mainittua asetusta väliaikaisesti muutettu vuosiksi 1992—1994 siten, että voitovarojen käytön jakosuhteita ei ole määritelty. Suomen Kansallisteatteri on siten ollut vuodesta 1992 yksinomaan harkinnanvaraisen valtionavustuksen piirissä, kun taas muiden teattereiden valtionosuudesta on säädetty vuoden 1993 alusta voimaan tulleessa teatteri- ja orkesterilaisissa (730/92).

Suomen Kansallisteatterin taloudellinen asema tulee turvata. Teatteri- ja orkesterilaki ei sellaisenaan kuitenkaan sovellu Suomen Kansallisteatterin valtiontuen määräämiseen. Teatteri- ja orkesterilaki perustuu kuntien valtion-

osuuslainsäädäntöön, joka koskee valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Suomen Kansallisteatteri on yksityisoikeudellinen osakeyhtiö, jonka pääasiallinen rahoittaja on valtio. Valtionapu kattoi vuonna 1993 64 prosenttia ja Helsingin kaupungin avustus kuusi prosenttia menoista.

Teatteri- ja orkesterilain mukaisiin valtionosuuden laskennallisiin perusteisiin ei sisällytetä kiinteistömenoja. Suomen Kansallisteatteri toimii vuonna 1902 valmistuneessa kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa, jonka kiinteistömenot ovat huomattavat. Suomen Kansallisteatterille myönnetty harkinnanvarainen valtionavustus on kattanut myös kiinteistön hoidon ja ylläpidon.

Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää Suomen Kansallisteatterin tuki on myöntää sille toiminta- ja kiinteistömenoihin harkinnanvaraista valtionavustusta. Yhdenmukaisuuden vuoksi Suomen Kansallisteatterin valtionavustusta koskeva säännös tulisi siirtää edellä mainitusta asetuksesta teatteri- ja orkesterilakiin.

Edellä olevan perusteella esitetään, että teatteri- ja orkesterilakiin lisätään uusi 6 a §, jonka 1 momenttiin sisällytetään Suomen Kansallisteatterin valtionavustusta koskeva säännös.

Teatteri- ja orkesterilain 5 §:n 2 momentin mukaan opetusministeriö on voinut valtion talousarvion rajoissa myöntää valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävälle teattereille ja orkestereille sijaintikunnan kantokykyluokan mukaan määräytyvää valtionosuutta suurempaa valtionosuutta. Laskennallisten perusteiden käyttäminen selvästi harkinnanvaraisen määrärahan jakoperusteena ei ole ollut onnistunut ratkaisu.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että 5 §:n 2 momentti kumotaan ja säännös puhtaasti harkintaan perustuvasta valtionavustuksesta otetaan uuden 6 a §:n 2 momentiksi.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuoden 1995 talousarvioesityksessä on momentin 29.90.52, Veikkauksen ja raha-arpajais-

ten voittovarot taiteen tukemiseen, selvitysosassa esitetty 38 000 000 markan määräraha käytettäväksi Suomen Kansallisteatterin valtionavustuksen maksamiseen.

3. Asian valmistelu

Suomen Kansallisteatteria koskeva osa on valmisteltu opetusministeriön nimeämässä työryhmässä. Muilta osin esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 3 päivänä elokuuta 1992 annetun teatteri- ja orkesterilain (730/92) 5 §:n 2 momentti
sekä

lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

2 luku

Valtionavustukset

6 a §

Opetusministeriö voi myöntää Suomen Kansallisteatterille valtion talousarvion rajoissa valtionavustusta käyttökustannuksiin ja perustamishankkeeseen.

Opetusministeriö voi valtion talousarvion rajoissa päättää, että valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä teattereilla ja orkestreilla myönnetään ylimääräistä valtionavustusta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1995.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Tytti Isohookana-Asunmaa

Laki

teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 päivänä elokuuta 1992 annetun teatteri- ja orkesterilain (730/92) 5 §:n 2 momentti sekä

lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Opetusministeriö voi erityisillä perusteilla valtion talousarvion rajoissa päättää, että valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä teattereille ja orkestereille valtionosuus myönnetään korkeampana kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sijaintikunnan kantokyläluokasta säädetään.

(kumotaan)

2 luku

Valtionavustukset

2 luku

Valtionavustukset

6 a §

Opetusministeriö voi myöntää Suomen Kansallisteatterille valtion talousarvion rajoissa valtionavustusta käyttökustannuksiin ja perustamishankkeeseen.

Opetusministeriö voi valtion talousarvion rajoissa päättää, että valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä teattereille ja orkestereille myönnetään ylimääräistä valtionavustusta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.
